

MEMO**ZAAKNUMMER: 2019053260**

AAN : Commissie Ruimte

VAN : College van B&W, portefeuillehouder wethouder Th.M. Martens
NAMENS DEZE : Team Ruimte, P.H.J. Smeets

DATUM : 28 augustus 2019

ONDERWERP : Klimaatbestendig Asten

In de vergadering van de commissie Ruimte van 26 maart 2019 is de memo "Doelmatig waterbeheer Brabantse Peel – Jaarplan 2019" ter kennisgeving aan de commissie aangeboden. Hierin staat dat het uitvoeren van de klimaatstresstest een van de speerpunten is van 2019. Tijdens deze vergadering is de vraag gesteld of er ook rekening gehouden wordt met het water dat vanuit Limburg richting Asten wordt afgevoerd. De voorliggende memo gaat in op klimaatbestendig Asten incl. de klimaatstresstest, waarbij ook de vraag betreffende de afvoer vanuit Limburg richting Asten wordt beantwoord.

Klimaatstresstesten

Het klimaat is aan het veranderen en leidt tot lokale overstromingen en wateroverlast (2016) en langdurige droge en hete perioden (2018 en 2019). Als we niets doen kan dit leiden tot maatschappelijke, economische en volksgezondheidsschade.

Klimaatbestendigheid is een van de programma's van de toekomstagenda Asten 2030. We streven naar een gemeente die in staat is de gevolgen van klimaatverandering op te vangen. Ook het Rijk wil zorgen dat onze leefomgeving in de toekomst gezond en veilig blijft en heeft daarom het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie vastgesteld. Dit plan bevat een aantal concrete ambities (acties) om ervoor te zorgen dat onze dorpen en steden uiterlijk in 2050 klimaatbestendig zijn ingericht. In het Deltaplan is afgesproken dat alle overheden uiterlijk in 2019 een eerste stresstest hebben uitgevoerd op het gebied van wateroverlast, droogte, hitte en overstromingen. Vervolgens dient de 2^e ambitie uitgevoerd te worden, het voeren van de risicodialoog (wat vinden we acceptabel?).

De klimaatstresstesten (wateroverlast, droogte, hitte en overstromingen) worden gebaseerd op basis van beschikbare informatie en de uitkomst van rekenmodellen. De actualiteit van de onderliggende gegevens en de nauwkeurigheid van de berekeningen bepalen in sterke mate de betrouwbaarheid van de resultaten. Voor bijvoorbeeld de overstromingen wordt gebruik gemaakt van gegevens van waterschap Aa en Maas. Zij krijgen weer gegevens van waterschap Limburg, zodat ook de afvoer vanuit Limburg in de rekenmodellen zit.

Bij de stresstesten wordt ook een impactanalyse voor de sectoren gemaakt. Dit houdt in dat er een vertaling is gemaakt van de effecten van klimaatverandering (wateroverlast, droogte, hitte en overstroming) naar de gevolgen voor de negen sectoren uit de Nationale Adaptatie Strategie (Water en ruimte inclusief gebouwde omgeving, Natuur, Landbouw, Gezondheid, Recreatie en toerisme, Infrastructuur, Energie, ICT en telecom en Veiligheid). Hierbij worden niet alleen de bedreigingen in beeld gebracht, maar ook de kansen.

Met de resultaten van de klimaatstresstest worden de klimaatdialogen opgestart. Het doel van de klimaatdialogen is om met de betrokken partijen te bepalen welke schade en overlast acceptabel is en wie eventuele maatregelen moet nemen om de onacceptabele schade en overlast te voorkomen.

DAS-modellering

Na de wateroverlast in Deurne, Asten en Someren (DAS) in 2016, is door de drie gemeenten en de waterschappen Aa en Maas en de Dommel een modelstudie uitgevoerd. Het doel van de modelstudie was om meer inzicht te krijgen van de interactie tussen stedelijk en landelijk gebied oftewel de interactie tussen riolering en watergangen. Het is niet gebruikelijk om naar deze interactie te kijken aangezien de rekenmodellen totaal verschillend zijn. Stedelijke modellen (riolering) zijn gebaseerd op korte hevige buien (zomerse buien), terwijl landelijke modellen (watergangen) zijn gebaseerd op langdurige buien (winterse buien).

De berekeningsresultaten van zowel stedelijk als landelijk zijn getoetst aan praktijkervaringen en meetgegevens. Daaruit bleek dat met name de berekeningsresultaten van het landelijk gebied grote afwijkingen vertonen ten opzichte van de beschikbare meetgegevens. Het bijstellen van het rekenmodel heeft niet geleid tot meer betrouwbaarheid, waardoor verdere berekeningen zijn gestopt. Voor de klimaatstresstest betekent dit, dat de weergave van overstromingen een beeld geeft van zwakke punten, maar dat de feitelijke waterstanden veel hoger kunnen zijn, dan berekent bij (zomerse) piekbuien.

Beekerloop

Tijdens de wateroverlast in 2016 heeft het water in de Beekerloop hoger gestaan dan de drempelhoogten van de woningen in de Sterrenwijk (Plutostraat en omgeving). Dat heeft geleid tot heel veel schade en ellende voor de bewoners.

Met het project Beekerloop willen Waterschap Aa en Maas en de gemeente Asten de kans op wateroverlast in de kern van Asten minimaliseren oftewel klimaatbestendig maken. Dit heeft een duidelijk raakvlak met de inrichting van de Beekerloop, die een groot deel van de waterafvoer van de kern van Asten verzorgt. Omdat (her)inrichting van de Beekerloop onvermijdelijk is, worden ook andere beleidsopgaven gekoppeld, zoals het realiseren van een Natuurvriendelijke Oever (NVO) en het vispasseerbaar maken van Beekerloop. Concreet heeft het project de volgende doelen:

1. Doelen klimaatbestendigheid:

- Wateroverlast in woningen voorkomen;
- Wateroverlast Nationaal Bestuursakkoord Water (hierna: NBW) opgave voorkomen;
- Wateroverlast op straten verminderen;
- Het creëren van meer ruimte voor water;
- Beekerloop niet langer de beperkende factor.

2. Ecologische doelen:

- Voldoen aan de vereisten vanuit de KRW door:
 - Vismigratie mogelijk maken
 - Beschaduwning te vergroten
 - Stroomsnelheid te optimaliseren
 - Diversiteit aan te brengen in profiel, stroomsnelheid en substraat
- Natuurvriendelijke oevers toepassen
- Aangepast (natuurvriendelijk beheer) beheer

Gemeentelijk Rioleringsplan

Conform de toekomstagenda Asten 2030 en het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie gaan we aan de slag om Asten klimaatbestendig te maken. Dat wil niet zeggen dat klimaatbestendige maatregelen helemaal nieuw is voor Asten. Ook in het verleden gingen we aan de slag om met name wateroverlast te bestrijden. Denk bijvoorbeeld aan de rioleringsprojecten Mgr. Den Dubbeldenstraat, Burgemeester Wijnenstraat en de Heerbaan, waarbij de riolering is vergroot en hemelwater wordt geïnfiltreerd in de bodem. Beleidsmatig was, is en wordt dit verankerd in het Gemeentelijk RioleringsPlan (GRP). Het huidige GRP 2018-2020 wordt volgend jaar herzien. Hierbij krijgt klimaatbestendigheid, maar ook doelmatigheid (minder meer Kosten, verhogen Kwaliteit en verkleinen Kwetsbaarheid) een belangrijke rol. In de toekomst gaat het GRP op in de omgevingsvisie, het omgevingsprogramma en het omgevingsplan.

Regenwaterstructuurplan

Met het oog op de aankomende maatregelen in met name de Wolfsberg en de Wilhelminastraat, is het van belang te weten hoe de hemelwaterstructuur er in de toekomst uit komt te zien. De Wilhelminastraat en de Wolfsberg zijn niet alleen belangrijke toegangswegen naar Asten, maar het zijn ook natuurlijke laagten, die zorgen voor de afvoer van hemelwater uit de kern. Om te voorkomen dat er maatregelen worden uitgevoerd die niet toekomstbestendig zijn is een regenwaterstructuurplan opgesteld voor de Kern Asten. Voor de kern Heusden was deze al gereed (zie Commissie Ruimte van 6 juni 2017, agenda punt 14 – Maatregelen wateroverlast Voorste Heusden).

Bij het opstellen van het regenwaterstructuurplan is de volgende strategie toegepast:

1. Regenwater wordt zoveel mogelijk gescheiden van het vuilwater
2. Regenwater wordt eerst "vastgehouden", voordat het wordt afgevoerd naar oppervlaktewater
3. Afvoeren van regenwater wordt gebiedsgericht gedaan met "blauwe aderen"
4. Bovengrondse afstroming wordt bewust gestuurd, zodat tijdens hevige neerslag het water stroomt naar waar het geen overlast geeft.

Belangrijke aandachtspunten zijn de gebieden die niet op een natuurlijke wijze kunnen afstromen naar buiten, zoals:

- Burgemeester Wijnenstraat - Burgemeester Ruttenplein
- Prins Bernhardstraat – Logtenstraat
- Julianastraat – Emmastraat - Margrietstraat
- Bokelkamp – Driehoekstraat

Voorkomen moet worden dat er water naar deze lage gebieden stroomt om te voorkomen dat de wateroverlast op deze kwetsbare locaties verergert. Daarnaast liggen de belangrijke verkeersaders zoals de Heesakkerweg en de Floralaan relatief hoog. Hierdoor wordt de afstroming vanuit de Wilhelminastraat, Wolfsberg en Plutostraat naar het oppervlaktewater belemmerd. Parallelstructuren langs de verkeersaders moeten hier voor oplossingen zorgen.

Bijlagen: (indien van toepassing bijlage met Document-nr.)

Klimaatstresstest kaarten

2019051822 Droogte – Gewasreductie huidig klimaat

2019051826 Droogte – Gewasreductie huidig klimaat vs wh-klimaat2050

2019051850 Droogte – Knelpunten waterkwaliteit

2019051854 Droogte – Kwetsbaarheid voor funderingsschade door paalrot

2019051856 Hitte – Mate van hittestress

2019051858 Hitte – Mate van hittestress gecompriemd

2019051859 Hitte – Oppervlaktetemperatuur

2019051860 Overstroming – 70mm buitengebied (waterschap Aa en Maas)

2019051863 Wateroverlast – 44mm begaanbaarheid wegen kernen

2019051865 Wateroverlast – 70mm begaanbaarheid wegen kernen
2019051866 Wateroverlast – 90mm begaanbaarheid wegen kernen
2019051867 Wateroverlast – 160mm begaanbaarheid wegen kernen
2019051869 Wateroverlast – 44mm maximale waterdiepte kernen
2019051870 Wateroverlast – 70mm maximale waterdiepte kernen
2019051871 Wateroverlast – 90mm maximale waterdiepte kernen
2019051872 Wateroverlast – 160mm maximale waterdiepte kernen

Beekerloop

2019054291 Herinrichting Beekerloop (N279-Ommelsbroek) – Voorlopig Ontwerp

2019054292 Herinrichting Beekerloop (Ommelsbroek-A67) – Voorlopig Ontwerp

Regenwaterstructuurplan

2018054025 Regenwaterstructuurplan woonkern Asten